

Thách thức lớn nhất đối với các nước ven biển trong ASEAN là c

những s

chung, không phải nh

vào đời th

Những công thông trên Biên phòng có chi phối hàng gia tăng trong những tuần gần đây với các vụ và chạm giữa các nước khu vực như Indonesia, Malaysia và Việt Nam với Trung Quốc và đánh bắt cá trên biển. Những diễn biến này cho thấy thái độ kiên quyết của Trung Quốc nhằm khẳng định cái mà Trung Quốc coi là quyền lịch sử cũng như những tham vọng của nước này tại Biên phòng. Với việc khẳng định Vùng đặc quyền kinh tế (EEZ) của đảo Natuna nằm trong ngả tròng truy cập thông của mình, Trung Quốc đang dần khẳng định tất cả các vùng biển nằm trong đường chín độ thu hẹp quyền kiểm soát của nước này. Việc Trung Quốc sử dụng Biên phòng thành “hàng của Trung Quốc” ngày càng sớm trở thành sự thật.

Những tuyên bố về quyền lịch sử và “ngả tròng đánh bắt truy cập thông” là những vấn đề đáng ngờ trong luật quốc tế. Những tuyên bố này cùng với những vụ việc xâm phạm gần đây của ngư dân Trung Quốc được tàu hải giám có vũ trang hỗ trợ, đã khiến cho ASEAN phải nghi ngờ về ý đồ chi phối lịch sử của Trung Quốc. Những hành động của Trung Quốc hiện đang gây hoang mang, khi mà nước này dường như không dám xóa đi sự lo ngại của các nước khu vực trong bối cảnh kỷ niệm 25 thiết lập quan hệ đối thoại ASEAN - Trung Quốc. Việc các nước khu vực làm ngơ trước những xâm phạm gần đây với lý do từ phía ngoại giao là một sai lầm nguy hiểm, bởi vì điều đó sẽ khiến Trung Quốc đánh giá sai khi cho rằng các nước ven biển không dám gióng trống của mình.

Mặc dù Indonesia, Malaysia và Việt Nam đã có những phản ứng khác nhau, những việc triển khai các quan chức ngoại giao sẽ không khiến Trung Quốc lùi bước. Do đó, cùng với các nỗ lực ngoại giao, ASEAN và Trung Quốc nên xây dựng một thỏa thuận để xử lý những vụ việc bắt gặp trên biển nhằm giảm thiểu tổn hại tăng thêm các quan hệ song phương.

Theo đó, ASEAN và Trung Quốc nên nghĩ đến việc xây dựng một bộ quy tắc và xử lý các vụ động đậy không báo trước trên biển tại khu vực Biên phòng như Bộ Quy tắc CUES đã được thông qua tại Diễn đàn Hợp tác Tây Thái Bình Dương năm 2014. Có thể Trung Quốc theo bản năng sẽ nhìn chằm chằm xuất phát từ hàng loạt cuộc thảo luận như đã làm với Bộ Quy tắc ứng xử trên Biển Đông (COC). Những công có khả năng Trung Quốc sẽ thông qua dự xuất này để có những phản ứng tích cực, tự ý chân thành nhằm khôi phục lòng tin đang mất dần với ASEAN.

Sau vụ va chạm tại Natuna lần này, Indonesia không còn nói mình không liên quan

đến những tranh chấp Biên phòng được nêu. Đây có thể là điều may mắn cho khu vực khi mà sự tham gia tích cực của Indonesia trong vấn đề này sẽ mang lại sự lãnh đạo và ảnh hưởng chính lược của Việt Nam để nâng cao vị thế của ASEAN.

Các quốc gia ASEAN không thể giữ thái độ nểm im nghe ngóng nêu. Indonesia cũng cùng các đối tác ASEAN của đồng nghiệp Trung Quốc theo luận chân thành nhằm tìm ra giải pháp kiểm soát và ngăn ngừa căng thẳng đang tăng tại Biên phòng. Singapore cũng có vai trò quan trọng là điều phối viên quan hệ ASEAN - Trung Quốc trong 3 năm tới.

Thách thức lớn nhất đối với các nước ven biển trong ASEAN là cần tập trung biển nhưng sự bất an, lo ngại và thất vọng đối với Trung Quốc thành một tiếng nói chung, không phải nhằm đối đầu với Trung Quốc mà là lôi kéo Trung Quốc tham gia vào đối thoại chính lược thông thiện và chân thành, góp phần bảo đảm hòa bình và ổn định tại Biên phòng. Trên tất cả, đã đến lúc cần xây dựng một đồng thuận ASEAN để cải thiện quan hệ với Trung Quốc.

Biên phòng là phép thối trên cơ sở hai phương diện, không chỉ thể thách thức năng lực của ASEAN đối phó, kiểm soát an ninh khu vực, mà còn thể thách Trung Quốc đối với cam kết của nước này mong muốn trở thành một đối tác an ninh hữu dụng và tích cực của ASEAN. Cơ sở hai phép thối trên không được phép thối bại.

Tác giả là Tiến sĩ Tang Siew Mun và Tiến sĩ Termsak thuộc Trung tâm Nghiên cứu Đông Nam Á, Viện ISEAS-Yusof Ishak. Bài viết đăng trên báo " [Today](#) " (ngày 7/4).

Nhật Linh (gt)